

Lezen: Genesis 42

Lieve mensen,

Vergeving. Het is een lastig ding. Zeker tussen mensen. Soms wordt er veel te snel over gesproken. Neem nu bijvoorbeeld alle discussies rondom #metoo. Ook in kerken komt het voor. En wat wordt er tegen slachtoffers dan snel gezegd: jij moet wel vergeven. Té snel.

Vandaag gaat het over:

Slide 1 **De kracht van een vergevende houding**

Slide 2 God wil dat je je schuld onder ogen ziet

Je ziet de broers aarzelen. Als Jakob gehoord heeft dat er graan is in Egypte. Dan weten de broers dat ongetwijfeld ook. Waarom gaan ze niet? Waarom ondernemen ze niets? Dat is gek. Want ze zullen toch eerder dan hun vader geweten hebben van de graanverkoop in Egypte. Zij stonden in het volle leven. Dreven handel en gingen er op uit. Ze zullen de mensen wel gesproken hebben die uit Egypte terug kwamen met graan. Ongetwijfeld. En toch ondernemen ze niets. In de vraag van Jakob zit een verwijt: waarom zitten jullie elkaar aan te kijken? Doe iets. Ga naar Egypte!

1

Maar dat is iets wat de broers blijkbaar niet willen. Misschien wel niet aan kunnen. Dat komt, door wat er 20 jaar geleden is gebeurd. Ze hebben wellicht geprobeerd het weg te stoppen. Maar dat lukt maar moeilijk. Elke keer als ze zien hoe Jakob nu met Benjamin omgaat. Maar veel vaker. Jakob is verdrietig gebleven. Dat zie je ook aan het eind van het hoofdstuk. Hij noemt Benjamin 'mijn zoon'. En Jozef 'zijn broer'. De anderen hingen er nog steeds maar wat bij. Dus natuurlijk konden ze er niet om heen. Om hun leugen. Om hun haat. Hun verleden. 20 jaar lopen ze er al mee rond.

Dat zie je ook later in ons hoofdstuk. Dat ze er nog steeds mee zitten. Ze spreken onder elkaar over wat ze overkomt. En ze verbinden dat meteen met de geschiedenis van de put. Ruben verwijt zijn broers dat het hun schuld is. En even zijn de verhoudingen weer als toen. In wat er gebeurt zien ze een gevolg van hun zonden toen. Je kunt er wel voor weg lopen. Maar schuld haalt je in. Zoals we ook zagen bij dat voorbeeld van het Onze Vader. Dat zelfs moderne yuppen die ene bede lieten staan: vergeef ons onze schulden. Je kunt niet om je schuld heen.

Omstandigheden kunnen je confronteren met je verleden. Zo ook bij de broers. Ze moeten wel tot bezinning komen. Zoals de jongste zoon in de gelijkenis van Jezus. Er

komt een moment dat je niet om je verleden heen kan. En dan sta je voor de keus. God confronteert de broers door hun gedwongen tocht naar Egypte. Hij confronteert hen met hun verzwegen verleden. Schuld is als een verstopte afvoer in je badkamer. Als je er niets aan doet, dan gaat het alleen maar vaster zitten. Tot de stank niet om te harden is. Grondig ontstoppen. Het is het enige medicijn. God wil dat je je schuld onder ogen ziet. De broers zijn er jaren voor weggelopen. Maar nu kunnen ze er niet meer omheen. Ze moeten naar Egypte.

Slide 3 Ontmoeting als testcase voor Jozef

En daar komen ze dan. Jozef blijkt zeer betrokken bij de verkoop van graan. Zozeer, dat hij de broers meteen opmerkt als ze in de rij staan. Wat moet dat geweest zijn voor hem. Na 20 jaar. Na de put en de wegvoering. Ze hadden hem dood verklaard. En nu staat hij levend voor ze. En zij voor hem.

Kijk, en dan kun je je zoon wel Manasse noemen. Waarmee je belijdt dat je alles vergeten wilt. Maar nu komt het er op aan. Nu staan ze voor Jozef. Nu kun je zien of genade echt werkt voor Jozef. Is hij werkelijk verlost van de bitterheid en pijn, die zij hebben veroorzaakt?

Zo gaat dat vaak. Je kunt de mond wel vol hebben van genade. En belijden dat je er van leeft. Dat je leeft van de liefde van God. Dat belijden we in de kerk vandaag ook. Maar als je dan dingen worden aangedaan. Als je enorm beschadigd raakt. Door anderen. Die soms heel dicht bij je staan. Dan komt het er op aan. Dan moet het blijken. In de confrontatie met die ander. Leef je werkelijk van genade? Of is het alleen een belijden met de mond? Wie echt leeft van vergeving, die vergeeft de ander ook van harte. Ik weet dat dat moeilijk is. Ik ervaar strijd. Ook in mezelf. Want wat kun je beschadigd zijn. En dan vergeven? Toch is dat waar je op uit moet zijn. Niet te gemakkelijk. Daar kom ik zo op terug. Niet zo van: dan is het maar uit de wereld. Want dan doe je ook de dader geen recht. Maar het moet wel de grondhouding zijn. Uit die grondhouding moet blijken of je werkelijk van genade leeft.

2

En zo is het hier ook met Jozef. We hebben hem tot nu toe niet op een zonde kunnen betrappen. Hij zal ongetwijfeld zondig zijn geweest, maar de schrijver van Genesis laat vooral Gods genade in zijn leven zien. Maar dit moment spant het er wel om. Hij begint ook bars tegen zijn broers. Laat ze zelfs in de gevangenis zetten. Misschien wel om zijn eigen reactie te overwegen. In ieder geval om zijn broers iets te leren.

Slide 4 Genade is niet goedkoop

Want genade is nooit goedkoop. Jozef had natuurlijk zijn broers meteen op de hoogte kunnen brengen. En hen vertellen dat hij ze vergeven heeft. Hij had zijn identiteit

niet geheim hoeven houden. Maar hij doet het wel. Hij wil ze namelijk meenemen naar het hart van God. En daar is een traject voor af te leggen.

Dat klinkt wel heel zweverig. Dat hij ze wil meenemen naar het hart van God. Wil hij ze niet gewoon even laten voelen hoe het is? O, zeker, dat ook. Hij zet ze niet voor niets in de gevangenis. En brengt ze niet voor niets in onzekerheid. Hij isoleert niet voor niets Simeon. Hij vraagt niet voor niets naar Benjamin. Hij wil ze laten voelen wat hij heeft meegemaakt. Maar niet uit wraak. Nee, hij wil samen met hen God dienen.

Dat lees je in de bijzin van vers 18. Noem het maar eens een bijzin. Jozef maakt zich bekend als dienaar van God. In de consternatie hebben de broers het misschien niet eens opgemerkt. Maar Jozef windt er geen doekjes om.

Dat Jozef echt van genade leeft en van harte wil vergeven, dat zie je ook in vers 9. Hij herinnert zich zijn dromen, als de broers voor hem knielen. Maar dat betekent dat hij ook de God die die dromen gaf voor ogen heeft op dat moment. Vanaf het begin was hij er van overtuigd, dat God door die dromen tot hem sprak. En nu komt het uit. God heeft woord gehouden. Jozef leeft met die God. En nu blijkt dat.

Geen wraak dus. Nee, maar hij houdt zijn broers wel een spiegel voor. Hij confronteert ze met hun schuld. Zoals later Jezus ook zo prachtig kon doen. Met de Farizeeers. Maar ook met jou en mij. Zo houdt Jozef hen de spiegel voor. Als je er zelf achter komt dat je schuldig bent. En als je dat ook uitspreekt. Dan wordt Gods genade voor jou des te dieper. Wie de donkerte van de schuld ziet. Die wordt als een kind zo blij met het licht van het evangelie. Dat is wat Jozef wil bereiken. Hij wil diepte aanbrenge in het genadebesef van zijn broers. En dat doet hij door ze heel subtiel met hun schuld te confronteren.

Maar hij doet dat wel vanuit een vergevende houding. Hij heeft de macht om zijn broers alle hoeken van Egypte te laten zien. Maar dat doet hij niet. Hij heeft werkelijk vergeven. En hij wil zijn broers de diepte van die boodschap laten ervaren. Want genade is niet goedkoop. Het kost God zijn zoon. Zoveel heeft hij er voor over. Die diepte mag ervaren worden. Denk nooit de licht van Gods liefde.

Slide 5 Kracht van Gods liefde

Die liefde van God heeft enorme kracht. Zoveel kracht, dat Jozef inderdaad geen wraak neemt. En tegelijk krijgt Jozef de kracht om zich niet meteen bekend te maken. Tot tranen toe is hij geroerd. Maar toch houdt hij zich in en geeft zijn broers de ruimte om hun eigen schuld in te zien. Het moet wat geweest zijn. Toen hij hoorde hoe het gegaan was. En ook dat Ruben er van uit gaat dat hij dood is. Het raakt hem

diep. Maar tegelijk verliest hij zijn missie - zijn broers laten inzien wat genade doet - die missie verliest hij niet uit het oog.

En wat zie je dan een mooie ontwikkeling in dit hoofdstuk bij die tien mannen. Van zoons van Jakob worden ze langzamerhand elkaars broers. De schrijver van Genesis speelt met die begrippen. Om zo aan te geven dat er wat gebeurt. Door de ontwikkelingen kruipen ze langzaam maar zeker naar elkaar toe. En naar hun vader toe. En zo komt er straks ook ruimte voor Jozef. Om zijn plek in het gezin weer in te nemen. En dat allemaal doordat Jozef doorheeft hoe genade werkt. En hoe diep de liefde van God is.

De kracht van Gods liefde is gigantisch. Bij Jozef. Bij de broers. Uiteindelijk is vergeving de dragende kracht van dit stuk. Jozefs vergeving aan zijn broers. En als basis daaronder Gods liefde, die Jozef door de moeilijke periodes heen heeft geholpen. En hem door zijn Geest ook duidelijk maakt hoe hij nu moet handelen. Wat is God begaan met Jozef. Maar ook met alle andere stamhoofden van Israël.

Dat is prachtig om te zien. Corrie ten Boom schreef ergens, dat vergeving nooit een verworvenheid is. Je kunt je wel voornemen om anderen te vergeven. En ook diens misdaden te vergeten. Maar voor mensen is dat vrijwel onmogelijk. Je moet iedere dag weer je voornemen om te leven uit de kracht van Gods liefde voor jou. Je moet je iedere dag weer te binnen brengen wat God voor je over heeft. En dan jezelf voornemen om je naasten opnieuw van harte te vergeven. Dat is wat Jozef hier doet. Hij zal het moeilijk gehad hebben. Maar hij weet, dat hij altijd kan terugvallen op Gods liefde. En zijn leiding.

4

Slide 6 Dagelijks putten uit de Bron

Als je dus zo van vergeving wilt leven, mijn broeder en mijn zuster. Dan moet je dagelijks met God omgaan. Dagelijks putten uit de bron van zijn liefde. Hij moet het doen in je leven. Hij moet je de kracht geven. Hij moet herstellen. Hij moet de weg wijzen. Als illustratie daarvan tenslotte dit verhaal.

Er waren eens twee broers die als burens allebei een boerderij hadden op het stuk land dat vroeger van hun vader was geweest. Ze deden alles samen. Ze leenden elkaar machines, hielpen elkaar bij het werk. Deelden lief en leed voor meer dan veertig jaar. Toen ontstond er een klein verschil van mening. Maar binnen de kortste keren scholden ze elkaar uit. Tot ze elkaar niet meer spraken. Bittere verwijten hadden een kloof gegeven die ongelooflijk diep was.

Op een morgen klopte er een timmerman aan bij de oudste broer. *Ik zoek werk voor een paar dagen. Heb je misschien wat kleine klusjes zo op en rond het erf? Ja, ant-*

woordde de oudere broer, *zie je daar voorbij die rivier die boerderij? Dat is mijn buurman, ja, hij is zelfs mijn broer. Vorige week nam mijn broer zijn dragline en diepte het beekje uit tot de diepe rivier die het nu is. Nu wil ik dat jij een schutting maakt van drie meter hoog, zodat ik zijn erf niet meer hoef te zien.* De timmerman zei: *ik begrijp de situatie, denk ik. Ik zal mijn best doen.*

De oudere broer hielp de timmerman met alle materialen en verdween toen voor een klusje aan de andere kant van zijn terrein. De timmerman ging aan de slag. Hij besteedde de hele dag aan meten, zagen en timmeren. Het was nogal een klus.

Toen de oudere broer die avond terug kwam wist hij niet wat hij zag. Met open mond stond hij te staren. Een prachtige brug – compleet met reling – verbond de ene oever van de rivier met de andere. Zijn jongere broer kwam over de brug met wijdopen armen en zei: *jij bent echt een broer, dat je deze brug liet bouwen na alles wat ik heb gedaan en heb geschreeuwd.* De broers vlogen elkaar in de armen. Ze keken om en zagen dat de timmerman zijn boeltje aan het pakken was.

De oudere broer riep: *Nee, wacht, blijf nog een paar dagen. Ik heb nog heel wat klusjes voor je.* Maar de timmerman antwoordde: *Ik zou best willen blijven, maar ik moet nog veel bruggen bouwen.*

Zo is het. Het is de timmerman die de bruggen bouwt. Jozef kon niet vergeven in eigen kracht. Niemand kan dat. Je moet het hem laten doen. Leef daarom dicht bij hem. Zijn helende werk is de bron waaruit je moet putten. Je hoeft die brug alleen maar over...

Amen.

Slide Vragen voor eventuele bespreking:

1. Naar wie moet jij nog een brug bouwen?
2. Hoe voorkom je dat genade goedkoop wordt?
3. Hoe neem jij anderen mee naar het hart van God?